
Dubrovački Božić

FRA STIPE NOSIĆ

Dubrovnik, 2018.

PREDGOVOR

Božić je blagdan kojeg slavi čitav svijet. Može se reći da je to tako otkad se Isus rodio. Možda je sveti Franjo Asiški, praveći žive jaslice 1223. u Grecciu, u to slavlje unio malo više pjesničkog, djetinjeg i obiteljskog?

U Dubrovniku se Božić slavi otprilike kao i drugdje u našoj domovini, a samo dubrovačke kolende imaju neku dozu specifičnosti!

Ovdje se nalaze božićne homilije koje je napisao i izrekao fra Stipe Nosić za Božić 2006., pa do Božića 2018., nazvavši ih “Dubrovački Božić”. Dubrovački je, dakle, samo po tome što je autor homilije napisao i izrekao u Dubrovniku.

Želja mu je da ova razmišljanja, ovdje u digitalnom obliku, doprinesu bogatstvu božićnog slavlja.

Fotografija na omotu:

Slika samostana Male braće, „Elizabeta s Ivanom u posjetu Mariji i Isusu“ (detalj).

Božić je „treći sin“

Rođenje djeteta, sina ili kćeri, u obitelji znači veselje za čitavu obitelj i njihove prijatelje. Isto tako ako obitelj izgubi dijete pogada to teško sve njene članove. Ako dijete skrene s pravog puta, ako odluta, svi su žalosni. Ako se opet vrati raduju se roditelji, braća, sestre i rodbina, a radost nerijetko dijele sa širim krugom prijatelja.

Evandelist Luka između različitih prispodoba koje je zabilježio, a koje priča Isus, kao jedini od evandelisti donosi i njegovu prispodobu koja ocrtava život mlađeg sina jedne obitelji (Lk 15,11-32). Taj sin zatražio je od oca dio obiteljskog imetka koji mu je inače tek poslije smrti oca trebao pripasti, otišao je od kuće i vodeći rasipan i grešan život potrošio sve. Došavši do moralnog dna i bojeći se za vlastitu egzistenciju priznao je sebi grijeh, pokajao se i odlučio vratiti se obitelji i od oca tražiti oprost. Činjenica da je odlutali sin uvidio svoj grijeh i da je donio odluku vratiti se, bilo je dosta ocu, da bi ga veseo dočekaio i sve mu oprostio. Priredio je veliku gozbu i s prijateljima slavio. Začudo, to se nije svidjelo njegovu drugom, starijem sinu, koji gledajući iz vlastite perspektive, nije mogao shvatiti očevu ljubav prema pokajniku.

Ovu prispodobu, koja spada u najljepše u Svetom Pismu, obično zovemo „izgubljeni sin“ ili pak „milosrdni otac“. Mogli bi je nasloviti i drukčije, a jedan od mogućih naslova je zasigurno „treći sin“. Treći sin u priči obično se ni ne uočava, a on je u njoj najvažniji. To je Božji sin, Isus, koji priča prispodobu. S njome na primjeru mlađeg sina želi svojim učenicima poručiti da je grijeh okretanje leđa Bogu. Ipak, kad se takvo što dogodi važno je imati hrabrosti priznati vlastiti grijeh i htjeti popraviti se. Isusova priča želi reći da, kao što je zemaljski otac oprostio rasipnom sinu i primio ga u kuću, isto tako čini Milosrdni Otac nebeski sa svojom obraćenom djecom.

Naš glasoviti pjesnik Ivan Gundulić, čiji se grob nalazi pred glavnim oltarom crkve Male braće, ispjevao je pjesmu pod naslovom „Suze sina razmetnoga“. Ta duboko religiozna pjesma

sastoji se od tri pjevanja, tri plača: „sagriješenje“, „spoznanje“ i „skrušenje“, a objavljena je 1622., samo 16 godina prije pjesnikove smrti (Arhiv Male braće čuva tu pjesmu čak u tri rukopisa: 17; 59 i 135).

I kao što priča o izgubljenom sinu u Bibliji spada u najljepše priče, tako i Gundulićeva pjesma s početka 17. stoljeća spada sigurno u remekdjela umjetnosti riječi, forme i stila u hrvatskoj književnosti uopće. Povijesna je to alegorija na izgubljenog sina iz Isusove priče.

U Gundulićevoj pjesmi govori uglavnom sin. Riječ je o monologu i zamišljenom dijalogu s ocem.

U Isusovoj priči iz Lukina evanđelja ima više uloga, ali glavni pripovjedač je sam Isus, kao treći sin. Iako je Isus sin čovječji, njegov otac nije onaj zemaljski otac iz priče, a nije ni nijedan drugi zemaljski otac. Njegov otac je Otac nebeski. Zato on može govoriti tako znalački o ljudskom grijehu i o Božjem milosrđu.

O tome je pak riječ i u Gundulićevoj pjesmi, u kojoj pjesnik za svoje nadahnuće koristi Isusovu prisodobu.

I njegov razmetni sin govori o životu i svijetu, o grijehu i Bogu koji prašta, kaže:

*Eto život moj svjedoči,
Kakav svijet je i što daje:
Kad se smije, plač uzroči,
A kad blazni, tad izdaje;
U uresnu lijepu sudu
Sdrži nalip i smrt hudu.*

I moli oprost:

*Pomiluj me, ćaćko mili,
Nijesi, nijesi tvrda stijena,
Da od grešnika, koji cvili,
Pokajana i skrušena,
Jao, molitvu nećeš čuti,
I od srca glas ganuti.*

Lukina Evandeoska priča o izgubljenom sinu obično se veže s došašćem ili korizmom, s liturgijskim vremenima pokore i obraćenja, ali ona u stvari ima veze i s Božićem. Novorođeni Božji Sin Isus – Božić, kako ga od milja zovemo, treći sin iz priče, govori nam o Milosrdnom ocu koji voli svoju djecu i koji je uvijek spreman oprostiti. I u mnogim drugim prigodama Isus naviješta Božje milosrđe. Čak svoje sljedbenike poziva da budu milosrdni kao što je milosrdan Otac nebeski (Lk 6,36).

Pred nekoliko godina slavili smo izvanrednu svetu godinu „Godinu milosrđa“, kojom je papa Franjo današnjim ljudima znakovitim liturgijskim slavljima htio približiti istinu o Milosrdnom Bogu.

Milosrdni Bog poslao je grešnim ljudima Spasitelja u osobi svog ljubljenog sina. Njegov sin rodio se kao čovjek. To je Božić, čije slavljenje u ove dane ispunja velikom radošću nas i naše obitelji.

Ali Božić ima velike veze s grijehom, jer radi grijeha čovjeka rodio se Isus. Rođendan Božji, jezikom spomenutog pjesnika, radi „sagriješnja“ zove na „spoznavanje“, zove na „skrušenje“.

Sve to, braćo i sestre, i nas se tiče, jer i radi naših grijeha Bog se rodio. Grijeh, spoznaja grijeha i kajanje, nisu samo plod Gundulićeva pjesničkog nadahnuća, nego je riječ o teološkim stvarnostima koje su u samom temelju kršćanske vjere. Ta vjera zove nas da priznamo grijeh i da se pokajemo. Tako nas i Božić podsjeća da smo i mi ponekad izgubljeni sinovi (što u božićne dane lakše uočavamo) i da suze „sina razmetnoga“ i nama u tim trenucima trebaju teći.

Važno je i shvatiti da je treći sin iz priče zapravo naš brat. To je Bog koji se rodio za nas. Radi našeg grijeha on je kao čovjek došao na svijet. Na nama je da, poput „razmetnoga sina“, priznamo grijeh, da se pokajemo i obratimo. Ako se to dogodi, neće nedostajati Božjeg milosrđa, njegova oprosta i božićnog veselja zbog njegove neizmjerne dobrote, zbog njegova Božića. Amen.

25.12.2018.

Jaslice u crkvi 2018.

Fra Ilijin Institut i crne jaslice

Fra Ilija Barišić, koji desetljećima živi i radi kao misionar u DR Kongu, i 2018. godine boravio je na nekoliko dana u samostanu Male braće. Ovaj put kao uspomenu donio je na dar samostanu umjetničku sliku na platnu, koja predočuje Institut sv. Franje Asiškog za kojeg je idejni projekt izradio on sam, a čiju gradnju je većim dijelom pomogao Samostan Male braće. Jedan je to od više projekata koje je ovaj samostan pokrenuo i vodi kao pomoć fra Ilijinoj misiji.

Uz crne fra Ilijine jaslice ovogodišnji Božić u blagovaonici Male braće ukrasila je i spomenuta slika. Podsjeća ona na vezu s misionarom fra Ilijom i s misijskom zemljom Kongom.

Dubrovački Božić

Jaslice u blagovaonici 2018.

Božić - Bog koji liječi

U prigodi slavlja 700. obljetnice ljekarne Male braće, ljekarne koju su Mala braća osnovala kad su se naselila u Dubrovnik, prisjećamo se njihovog ljekarničkog posla koji su radili stoljećima i s tim povezane socijalne uloge koju su imali. Franjevci su uistinu ljekarnu držali zbog liječenja bolesne braće, ali i zbog zarade od prodaje lijekova, kako bi u samostanu mogli živjeti ekonomski relativno neovisno. Taj pogon, međutim, čvrsto ih je povezivao s ljudima, i pružao im mogućnost da s njima dijele križ bolesti. Lijekove su često davali na dug, a onima koji ih nisu mogli kupiti davali su besplatno, pa se zasigurno može reći da je ljekarna djelovala i kao socijalna ustanova. U djelovanju franjevac a i u njihovu propovijedanju bila je veza između duhovnog i tjelesnog. Bavili su se ljekarništvom i liječili ljudska tijela od bolesti, a u isto vrijeme naviještali su Božju Riječ i liječili duše. U njihovu poslu i propovijedanju bila je očita poruka da je Bog liječnik koji liječi svojom Riječju. Te činjenice treba se sjetiti na blagdan Božića. Jer, ako je grijeh, kojeg je čovjek počinio i čini, bolest, onda je ono što je Bog učinio i čini za čovjeka, liječenje. Bog je liječnik koji je zbog grijeha čovjeka na zemlju poslao svoga Sina, da uništi grijeh i oslobodi čovjeka od zla. Božji sin rodio se za grešnike i veseli se kad grešnici napuste zao put i obrate se. On se rodio zato da izliječi naša tijela i naše duše i povrati nam zdravlje. Za zemaljskog života Isus je svojom riječju liječio ljude od tjelesnih bolesti. Moć liječenja tijela, povezivao je često s liječenjem duša i opraštao ljudima grijehe. Toliko puta liječio je bolesnike, uz uputu: „Idi i ne griješi više“! Govorio je jasno i otvoreno da nije došao pravednicima nego grješnicima. Evandelist Marko, koji vrijedi za čovjeka koji je prvi napisao Evandelje, dokumentirao je te njegove riječi: »Ne treba zdravima liječnika, nego bolesnima! Ne dođoh zvati pravednike, nego grešnike« (Mk 2,17). Bog se dakle rodio ne zbog zdravih, nego zbog bolesnih. U određenom povijesnom trenutku došao je na svijet u ljudskom tijelu radi ljudi koji griješe. Taj razlog vrijedi još uvijek i vrijedit će za sva vremena. Bog se za grješne ljude stalno rađa. Naše grijehe

rađanjem oprašta, naše grijehе Božićem liječi.

Braćo i sestre, Isus Krist je najavio pobjedu nad grijehom i smrću svojom mukom i Uskrsnućem. On je svu težinu naših grijehа na križu na sebe uzeo i svojim Uskrsnućem oslobodio nas zla. On je izliječio našа tijela svojim ljudskim tijelom u kojem se za nas rodio, i koje je za nas predao. Tu se i skriva tajna Božićа, u činjenici da se Bog rodio kao čovjek, da bi se kao takav žrtvovao na križu za palog čovjeka. Božić je dakle izraz Božje neizmjerne ljubavi prema čovjeku, gesta kojom on liječi i spašava ljude. Zato u razmišljanju o Božiću nije dovoljno zadržati se samo na jaslicama, pobožnom običaju koji nas svake godine ponovo emocijama vraća Božićima djetinjstva. Jaslice, bez obzira kako nam danas romantično izgledale, u sebi uključuju siromaštvo, patnju i odricanje. Običaj je to koji vuče porijeklo još od pjesničke ideje sv. Franje Asiškog, koji je u brdima u Grecciu u božićnoj noći 1223. s volom i magarcem, sa subraćom i uzvanicima prvi put slavio polnoćku. Pjevajući tada Evandjelje i propovijedajući o rođenju Isusovu u Betlehemu, Franjo je htio naglasiti skromnost i spremnost na žrtvu siromašnoga Kralja.

O Božiću zato treba misliti na muku i smrt Kristovu. O Božiću treba misliti na njegovo Uskrsnuće, jer muka, smrt i Uskrsnuće Isusovo dio su Božićа. Sve to na božićnoj svetoj misi, i na svakoj svetoj misi, slavimo. Isus nam je zato i ostavio svoje tijelo u znaku kruha i vina, u euharistiji. U euharistijskom kruhu i vinu prisutno je njegovo Tijelo i Krv s dušom i božanstvom (KKC 1374). Preko euharistije iscjeljuje on naše tijelo i jača naš duh.

Možemo zato reći da njegove jaslice nisu uz nas samo u božićnom vremenu. Jaslice, s pravim Isusom, rođenim Bogom u ljudskom tijelu, s nama su stalno.

Braćo i sestre! Isusovo tijelo možemo imati uza se kad god želimo. S njim možemo liječiti svoja tijela i svoje duše. Uskrsli Krist dao je svojim učenicima moć da i oni liječe. Pozvao je k sebi Dvanaesticu i dao im moć i vlast nad zlim duhovima, i da liječe bolesne. Zatim ih je poslao navješćivati kraljevstvo Božje i ozdravljati bolesnike (Lk 9,1-2). Isusovi sljedbenici – njegova Crkva - nastavlja dakle Isusovo djelo naviještanja i iscjeljivanja

Dubrovački Božić

(Mk 16,17-18). Čini to sredstvima koje im je on sam ostavio: sakramentima, Riječju, molitvom, dobrim djelima. Bolesti svoje, grijeha svoje, i svojih bližnjih možemo dakle i mi liječiti tim Božjim sredstvima.

Novorođeni Bog liječnik je koji se poistovjećuje s bolesnima. On ide tamo gdje su bolesnici, dotiče ih i ozdravlja. I mi smo zasigurno među njima, te i k nama Božić dolazi. On naše boli na se uzima (Mt 8,17). Takvog liječnika trebamo. Molimo ga da nas Božićem dotakne, i izliječi naše boli i naše grijeha. Amen.

25.12.2017.

Jaslice u blagovaonici 2017.

Božić je Riječ Milosrdnog oca

Nedavno je završila izvanredna sveta „Godina milosrđa“ koju je s motom „Milosrdni poput Oca“ proglasio papa Franjo. Zajedno s Crkvom zazivao je on tokom te godine, od 8. prosinca 2015. do 20. studenog 2016., Božje milosrđe na sve ljude. Kao što sam moto te godine otkriva, posebno naglašen bio je poziv pape ljudima, da budu milosrdni poput Oca. Taj poziv donosio je raznovrsne plodove u međuljudskim odnosima. Mnogi ljudi postali su socijalno osjetljiviji, postali su svjesniji da je Bog zaista milosrdni Otac, koji je baš uvijek spreman oprostiti i da su oni pozvani raditi isto. U svom apostolskom pismu (Misericordia et misera) „Milosrđe i bijeda“, koje je objavio povodom završetka Godine milosrđa, Sveti Otac naglašava da Božje milosrđe stalno traje, da je jače od Mojsijeva zakona i od svih drugih ljudskih zakona. I crkveni zakoni su prema ovom milosrđu bezvrijedni. Jedan od tih zakona, i kad je riječ o jednom od najtežih grijeha, uz koje je Zakonik kanonskog prava iz 1983. s razlogom vezao kaznu ekskomunikacije, a odrješenje od grijeha pridržao biskupu, u ovom dokumentu Papa mijenja, te ovlast odrješenja od tog teškog grijeha, vraća svim svećenicima.

Učinio je to Papa u kontekstu Godine milosrđa, ali i da ponovno u svijest ljudima dozove činjenicu neizmjernog Božjeg milosrđa, koje se očituje od iskona. Ono je na djelu od kada je stvorio čovjeka, od prvog pada čovjeka, kada je čovjek okrenuo leđa Bogu, pa do svakog novog čovjekova zatajenja u ljubavi, svakog njegovog grijeha. To milosrđe dolazi od ljubavi i jače je od grijeha. Ono je besplatno, bezuvjetno i nezasluženo. Ono je veće od svih grijeha i krivica.

O milosrđu govori i milosrđe nudi Gospodin stalno. I božićni liturgijski tekstovi podsjećaju na to. Posebno se to nazire u Pavlovoj nadahnutoj rečenici, koju donosi čitanje dnevne mise na Božić: „Više puta i na više načina Bog nekoć govoraše ocima po prorocima. Konačno u ove dane progovori nama u Sinu“. (Heb 1,1-2). Progovorio je Gospodin dakle svojim vlastitim Sinom. Govor u Sinu vrhunac je Božjeg govora, ali i vrhunac Božjeg

milosrđa. To što sv. Pavao u poslanici Hebrejima sažimlje u toj izjavi, nalazi se zapravo u Svetom pismu Starog i Novog Zavjeta na mnogo mjesta. Tu je istaknuto uvjerenje da se Bog objavio čovjeku kao Spasitelj i da je za tu komunikaciju koristio proroke, njihove nadahnute riječi, a da je vrhunac objave Božji Sin, njegova Riječ, koja se rodila kao čovjek. To je Božja Riječ koja „čisti grijehe“, kako kaže isto čitanje. To je Isus, novorođeni, od čije punine svi primismo „i to milost na milost“ (Iv 1,16). Za blagdan Božića može se zbog toga reći da je blagdan Božjeg milosrđa, ili da je Božić Riječ milosrdnog Oca. Božić je očitovanje Božje ljubavi, koji se iz milosrđa rađa za čovjeka. Kod ove konstatacije važno je imati na umu činjenicu, da se milosrđe može dogoditi samo tamo gdje je pad, gdje je grijeh. Nije zato čudno da je Isus često bio u društvu grešnika. On je i naglašavao da je njima i zbog njih došao, i da je milost potrebna grešniku, a ne pravedniku. I to nam pokazuje da Bog ima drukčija mjerila nego mi ljudi i da je njegova pravda drukčija. Njegova pravda ne sastoji se u tome da se na odgovarajući način kazni prijestupnika. Njegova pravda uključuje i milosrđe prema grešniku, jer on ljubi grešnika.

I mi danas iz tog razloga možemo osjetiti Boga među nama, osjetiti zagrljaj Oca u njegovu Sinu koji se za nas rađa. To je zagrljaj pravednog Boga koji prašta. To je milosrdni govor milosrdnog Oca, kojeg može razumjeti samo netko tko se rodio i živi kao čovjek. Milosrđe može razumjeti samo onaj tko može ljubiti, jer je milosrđe rezultat ljubavi. Pokazao je to Isus Krist svojim primjerom, kada je iz ljubavi dao život za čovjeka. On je u praksi pokazao kako treba ljubiti i kako se može biti milosrdan. Njegovo milosrđe širi se ljudskom ljubavlju i konkretizira se u djelima ljudskog milosrđa. Upravo zato što je milosrdni Bog nama iskazao milosrđe, ni mi ne smijemo zatvoriti oči pred onima koji su našeg milosrđa potrebni. A učiniti nekom milost, znači obdariti ga, znači biti uz njega s djelima milosrđa. U ovo božićno vrijeme kad su, kako statistike govore, mnogi ljudi često vrlo usamljeni, djela milosrđa mogu poprimiti različite forme i na različite načine ostvariti se u praksi.

Dubrovački Božić

B. i s. Božje milosrđe vidljivo je u oprost, a oprost je vidljivi znak ljubavi. Sve to ima veze s Božićem, kojeg možemo nazvati i blagdanom oprosta. Bog je poslao svoga Sina na svijet upravo zato što je čovjeku oprostio. Spadamo u kategoriju grešnika i zato možemo biti sigurni da se Bog nalazi u našoj sredini, u našoj obitelji, da je nama milost donio, da za nas uvijek ima spreman „milosrdni pogled“, jer je za nas postao mali Bog - Božić, jer se za nas rodio. Amen.

25.12.2016.

Jaslice u blagovaonici 2016.

Božić - znak Božjeg milosrđa

Božić i grijeh, kojeg je počinio prvi čovjek, u uskoj su vezi. Zbog čovječjeg pada došao je Bog na zemlju, kako bi ga podigao, izbavio od zla i očistio od grijeha. Riječ je tu zapravo o milosrđu koje Bog iskazuje svom stvorenju. Božje milosrđe ima, dakle, puno veze s rođenjem Božjeg Sina, s Božićem. Tako i izvanredna Sveta godina, „Godina milosrđa“, koju je 13. travnja 2015. najavio i 8. prosinca iste godine otvorio (trajat će do 20. studenog 2016.) papa Franjo, s motom: „Milosrdni poput Oca“ ima veze s Božićem. Sveti Otac podsjeća nas time koliko je i kakvo Božje milosrđe prema nama, i zove nas da i mi budemo „milosrdni kao što je milosrdan naš Otac“ (Lk 6,36).

U „Božiću“ se vidi koliko je Bog ljubio čovjeka, toliko da mu je i nakon što je ovaj pao, obećao Mesiju - Spasitelja. Božje milosrđe išlo je dotle da je u osobi Isusa Krista sišlo na zemlju, rodilo se. Bog je u novorođenom, ljudskom i Božjem djetetu, postao ljudima blizak. On nije ostao samo „tamo gore“ na nebu, nego je došao na zemlju, očitovati zemljanima bliskost i ljubav. Pokazao je tako i svoju „sličnost“ s čovjekom, ali i želju da ovaj vodi računa o toj sličnosti i svojim ponašanjem sve više se suobličuje njemu, svom Stvoritelju. To uključuje i „božansko“ milosrđe prema bližnjem, na što svoja stvorenja, pa tako i svakog od nas, često poziva rođeni Bog. Tu smo u velikoj prednosti pred drugim Božjim stvorenjima jer se od njih razlikujemo, upravo po svojoj „božanskoj“ ulozi u svijetu, po sustvaralačkoj moći koju nam je Tvorac namijenio.

Bog je, kao i svaki od nas, rođen od žene, ležao u kolijevci, rastao i učio. Prošao je sve faze ljudskog života: osjećao se kao čovjek, jeo, spavao, ljutio se i ljubio, bio progonjen čak od početka zemaljskog života. Detalj je to iz kojeg se već na početku njegova života može naslutiti veličina žrtve na koju je bio spreman. Prepoznamo, braćo i sestre, u tom detalju danas milosrdnu Božju ljubav, ljubav, koju je na križu do vrhunca doveo rođeni Bog – čovjek. Žrtvom na križu, pobjedom nad smrću, Uskrsnućem, spasio je grešnika i navijestio mu mir. I samo ime Isus, kojemu danas

djetinji, u deminutivima, tepamo, otkriva značenje njegova dolaska na zemlju. Ono znači: „Bog spašava“. U kontekstu Godine milosrđa možemo ga aktualizirati, i Novorođenog žargonom odraslih zvati „Milosrdnim Bogom koji spašava“. Blagdan Božića, u kojem je sadržana ta istina o spasu, što u ovoj euharistiji slavimo, podsjeća nas na tu Božju ljubav. Zato je važno imati u svijesti činjenicu da nam je Bog uvijek spreman oprostiti: kad god mi to hoćemo, kad mu dajemo pristup srcu, i kad god želimo biti njegov. Godina Božjeg milosrđa želi nam, dakle, približiti istinu da je naš Bog uvijek uz nas, i da je njegovo milosrđe veće od svakoga našega grijeha i svake naše krivnje.

Papa Franjo, povodom svete godine, simbolično je otvorio vrata rimskih bazilika, mnogi biskupi otvorili su isto tako simbolično vrata svojih katedrala, i u istu svrhu otvorena su vrata mnogobrojnih svetišta diljem svijeta. Upotrijebljena je ta gesta, kako bi, uz pomoć tog drevnog simbola, oprost „milosrdnog Oca“ bio vjernim ljudima vidljiviji i opipljiviji.

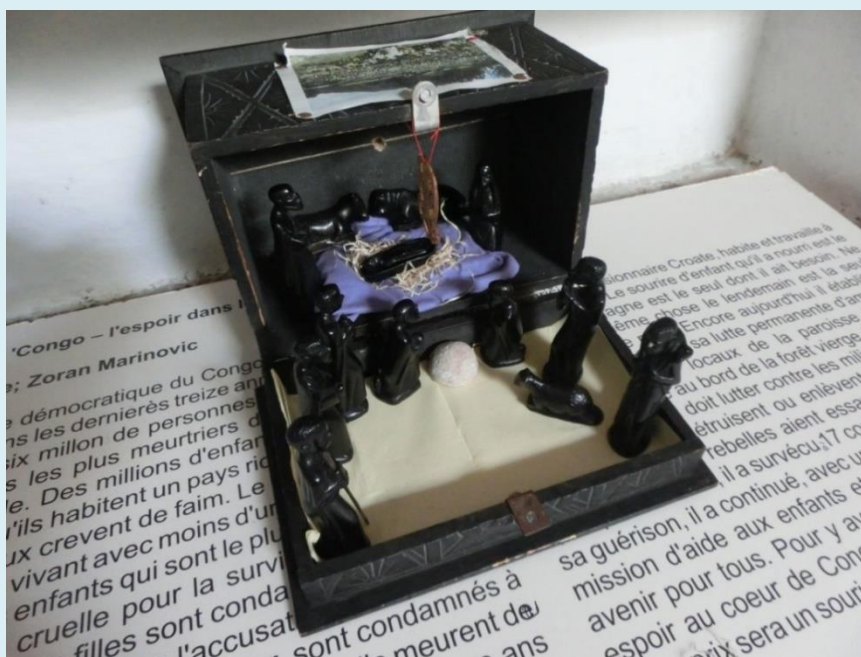
Oprost je međutim vezan uz prigibanje glave pred Gospodinom. Preduvjet oprost je, dakle, Bogu otvoriti srce, priznati grijeh i izraziti žaljenje zbog grijeha. Ova povlastica prema tome vrijedi samo za one koji priznaju krivicu i traže oprost.

Slavlje Božjeg rođendana, slavlje Božića, dan kada slavimo neizmjereno Božje milosrđe, idealna je prilika da taj sveti Božji znak, kojeg smo doživjeli, prenesemo na svoje bližnje. Jer, onaj koji traži oprost i sam treba biti spreman oprostiti svom bližnjem. I samo geslo svete godine, „Milosrdni poput oca“, otkriva da je njen naglasak na našem milosrđu. U praksi, to za nas znači, pokušati ići Isusovim putem: biti milosrdan kao što je on milosrdan, imati srca za malene, siromašne i potlačene. Dar oprosta koji do nas dolazi treba biti prenesen na druge. Oprost kojeg smo doživjeli postat će tako vidljiv i konkretan u ljubavi prema bližnjem. Tradicija je taj praktični dio zapovijedi ljubavi sažela u sedam djela tjelesnog milosrđa: gladna nahraniti, žedna napojiti, siromaha odjenuti, putnika primiti, bolesnika i utamničenika pohoditi, zarobljenike i prognanike pomagati, te mrtve pokopati; i u sedam djela duhovnog milosrđa: kolebljiva

savjetovati, neka poučiti, grješnika koriti, žalosna i nevoljna utješiti, uvredu oprostiti, nepravdu strpljivo podnositi, te za žive i mrtve Boga moliti. (Dobro je da se ovih djela milosrđa češće sjetimo, jer je neka od njih naše današnje društvo gotovo zaboravilo!)

Prisjetimo se zato danas na Božić da je neizmjerni veliki Bog postao „maleni Bog - Božić“, da bi nama ljudskim načinom iskazao milosrđe. Milosrdni Bog od nas traži da njegov dar ljubavi bude vidljiv u nama, u našim djelima. Mnogo je prilika i mnogo formi u kojima taj dar u praksi možemo dalje darivati. Neka nas u tome nadahne roditeljska, bratska, sestrinska, bračna ili prijateljska ljubav. Neka nas novorođeni Bog i jaslje, u kojima se rodio, podsjetite na potrebu žrtve i odricanja u korist naših bližnjih. I ne treba nam zato, kako papa Franjo naglašava, tražiti neka posebna simbolična vrata, jer vrata doma, vrata radnog mjesta, škole i svaka druga vrata, koja prođemo s osjećajem blizine Božjeg milosrđa prema nama, i s osjećajem našeg milosrđa prema drugima, postat će za nas „sveta vrata“, jer će nas vratiti Gospodinu. Neka tako i bude. Amen.

25.12.2015.

Jaslice u blagovaonici 2015.

Uz jaslice, postavljene u blagovaonici 2015., išla je božićna čestitka

Novorođeni Isus u “afričkoj kutiji“

Opet su za Božić godine 2015. u fratarskoj blagovaonici postavljene crne afričke jaslice. Ovaj put one su smještene u “afričku kutiju” koja je kroz sedam godina sakupila preko 100.000 USA dolara. Kutiju je fotograf Zoran Marinović donio iz Afrike 2009., a tada je i prvi put postavljena njegova foto izložba s afričkim motivima u klastru Male braće. Jaslice je pak misionar fra Ilija Barišić darovao samostanu u listopadu 2010. Prilozi koji su sakupljeni tijekom izložbi poslani su fra Iliji u Kongo, a namijenjeni su siromašnoj djeci njegove misije. Zasluga za ostvarenje ovog projekta ide prvenstveno Zoranu Marinoviću, čije su fotografije kroz sedam turističkih sezona bile izložene u klastru Male braće, te kroz to razdoblje pričale priču o siromašnoj djeci Konga. Računa se da je izložbu vidjelo oko 1.700.000 (milijun i sedamsto tisuća) posjetitelja, od kojih je velik broj u kutiju ubacilo svoj prilog.

Isus, koji se „ovaj put rodio” u humanitarnoj kutiji, povezuje franjevce sa siromašnom djecom Afrike. Franjevci pak „tom vezom“ svim ljudima dobre volje šalju božićnu čestitku, koju potpisuje

fra Stipe

Fra Ambroz Testen, na lesonitu 1934.

BOŽIĆ JE BOŽJA LJUBAV

Bog je stvorio čovjeka iz ljubavi. Iz ljubavi prema čovjeku, kojeg je stvorio „na svoju sliku“ saznao je svijet i napučio ga raznorodnim stvorenjima. Svi ti stvorovi inspirirani su i pokrenuti ljubavlju, i jedino Božjom ljubavlju prema čovjeku mogu se objasniti. Iako Bogu nije bio potreban svijet, niti čovjek, stvorio je čovjeka kako bi mu priopćio svoju slavu. Iz ljubavi prema njemu stvorio je druga stvorenja kako bi mu služila. Čovjeku, koji vrijedi za najsavršenije stvorenje, dao je moć da bdije nad drugim stvorovima i da njima upravlja. Djelomično je tu moć i „edensku idilu“ izgubio čovjek onog časa i onim činom kojim je iznevjerio Božju ljubav. No, Božja ljubav prema čovjeku ni u tom grešnom trenutku nije prestala. Bog mu i dalje pokazuje svoju dobrotu, vjernost i ljubav. Baš tada, i baš zbog toga, obećao je Bog čovjeku Mesiju - Spasitelja. Do tada govorio je Bog čovjeku preko drugih stvorenja, preko onog što je stavio u njegovu okolinu, a od ovog trenutka, nakon pada čovjeka, govori mu Bog preko izabranih ljudi, preko proroka. Čini to, kako pismo kaže, „više puta i na više načina“. U jednom trenutku, u punini vremena, progovorio je Bog samim čovjekom – ljudskim djetetom. Vječna Božja Riječ izgovorena je tako utjelovljenjem – utjelovila se, rodila se. Božja Riječ postala je ljudsko dijete. Bog se rodio kao čovjek.

Taj Božji rođendan danas svečano slavimo, što dolikuje, jer ako slavimo svoje rođendane, koji su nama važni, i koji su bez sumnje za zajednicu važni, koliko više i svečanije trebamo slaviti ovaj dan kad se sam Bog rodio, dan kad je Božja ljubav postala dijete.

To dijete je Božji govor, preko kojeg Bog želi reći čovjeku da ga voli, kao svoje stvorenje, kao svoju sliku. Nema to nikakve veze sa sebeljubljem. Nema tu mjesta nikakvom egoizmu, jer egoizam i ne može ići zajedno s ljubavlju.

Od ovog trenutka, od rođenja Božjeg sina, sam Bog govori čovjeku ljudski, ljudskim jezikom, ljudskom gestom, ljudskom ljubavlju. Zapravo je tim činom Božja ljubav uzela formu ljudske ljubavi, koja utjelovljenjem u djetetu, iz ljudske perspektive gledajući, dobiva najsavršeniji oblik.

Novorođeno dijete, Božji sin, Isus Krist, vrhunac je govora i vrhunac ljubavi. On je konačna Božja Riječ. Ne može biti druge jače riječi, i neće je biti. U toj čovjeku tako bliskoj, opipljivoj i ljudskoj gesti izgovorio je Bog sve. Pokazao je koliko voli svoje stvorenje, koliko voli čovjeka. Proročka riječ više nije potrebna, ne bi imala svrhe, a i ne bi mogla izreći ono što je saopćila Utjelovljena Riječ.

Na ovaj dan, na dan Božića, važno je prije svega sebi posvijestiti činjenicu da je Božja ljubav postala dijete, mali Bog, Božić. Tu, u tom na izgled malom „ljudskom događaju“ sadržano je puno više od toga, sadržana je

punina Božje ljubavi. U rođenju Božjeg djeteta nazire se Isusov križ, muka, smrt i Uskrsnuće. Iza tog naoko malog događaja krije se velika stvar za čovječanstvo. Bog, preko svog jedinca, kojeg je poslao na svijet da bude blizak čovjeku, preko njegove žrtve na križu, izbavlja čovjeka od zla. Učinio je to Bog bez ikakve čovjekove zasluge. Učinio je to iz ljubavi za čovjeka, i to za svakog čovjeka bez iznimke, jer svakog čovjeka on je stvorio, i svakog čovjeka voli.

Zato, onaj koji je svjestan te činjenice, onaj koji slavi Božić, treba znati da je Božić utjelovljena Božja Riječ i da je tom svojom Riječju Bog htio čovjeku iskazati ljubav.

Takav istinski vjernik treba shvatiti da je Božić Božja ljubav na djelu, kojom je Bog najprije njega ljubio i pozvao ga u zajedništvo sa sobom.

Braćo i sestre! Božić je Božja ljubav upućena nama. Na nama je da joj budemo otvoreni, da je prihvatimo, da je živimo, da je Bogu uzvratimo, da mu odgovorimo istom takvom, iskrenom i nesebičnom, ljubavlju. Možemo to samo preko čovjeka s kojim živimo, preko bližnjeg, preko brata i sestre koji su u potrebi. Zato trebamo znati, da Božju ljubav živimo kad surađujemo na njegovom stvaralačkom djelu. To činimo kao supružnici koji ljubav utjelovljujemo. To činimo kao radnici kad svojim radom nastavljamo Božji rad. To činimo kao bake, djedovi i djeca sa svojim malim stvaralačkim doprinosima Božjem djelu. To činimo svojim činima s kojima se zalažemo za pravedniju raspodjelu prirodnih dobara, smanjujući tako prevelike ekonomske razlike među ljudima. To činimo zalaganjem za pravedniji društveni poredak i šireći mir među ljudima.

Braćo i sestre, vječna Božja Riječ zauvijek je izgovorena utjelovljenjem. Bog nam se toliko približio da je postao jedan od nas. Njegova ljubav u liku djeteta postala nam je tako bliska, opipljiva, tjelesna, ljudska.

Na ljudski način možemo Bogu tu ljubav uzvratiti, živeti ljubav međusobno i iskazujući ljubav i solidarnost jedni prema drugima. Ljudskom ljubavlju možemo Bogu odgovoriti na njegov dar ljubavi. Sa zahvalnošću otkrivamo da je mnogo takvih životnih prilika u kojima Božju ljubav možemo doživjeti kao nešto što je upućeno nama. Isto tako svjesni smo da je još mnogo više prilika u kojima tu ljubav možemo prenijeti na druge, te je tako Stvoritelju uzvratiti.

Neka naši bližnji osjete da ovaj dan – Božić – za nas zaista znači utjelovljenu Božju Ljubav, i da je želimo podijeliti s njima. Amen.

25.12.2014.

Dubrovački Božić

Jaslice u crkvi 2014. (detalj)

Fra Ambroz Testen, na lesonitu 1934.

BOŽIĆ - BLAGDAN SIROMAHA

Od trenutka dolaska na svijet, od svog rođenja, Isus je živio među siromasima. Došao je u izbjegličku obitelj, obitelj koja je morala pobjeći iz svog zavičaja da njega spasi od smrtne opasnosti. I kad se sa svojim, s majkom i poočimom, vratio kući, živio je skromno. Po ničemu se nije isticao od svojih vršnjaka. Pismo izvješćuje da je bio poslušan roditeljima, a to, za ondašnje prilike i mentalitet, znači da je svojim rukama zarađivao kruh, jer su se djeca onog doba rano uključivala u privređivanje.

I kasnije, kad počinje javno nastupati, obilazeći gradove, propovijedajući, Isus se druži s najjednostavnijim ljudima. Živi uglavnom s ribarima koji su, onda kao i danas, ovisili o dnevnom ulovu ribe. Isus ide tamo gdje su odbačeni, onima koje drugi izbjegavaju, ide u društvo carinika i grešnika, pomaže bolesnima, hrani gladne. Ukratko rečeno, on je uvijek tamo gdje su siromašni, osamljeni, zaboravljeni, oni na rubu društva.

Ipak, Isus nikad nije rekao kako je siromaštvo nešto dobro, kao što to nije rekao ni za bogatstvo. On nikada nije ocjenjivao, a to znači da nije ni potcjenjivao, vremenita dobra. Naprotiv, njima se služio i vodio brigu o tome da ih drugi imaju. Dovoljno je samo prisjetiti se umnažanja kruha i čuda s vinom u Kani Galilejskoj. Istina je, ipak, da Isus opominje svoje učenike, svoje sljedbenike i slušatelje da životni stil ne grade na zgrtanju materijalnih dobara i da ne vezuju srce za varavo bogatstvo. On naglašava da čovjek pouzdanje treba graditi na Bogu. U tom smislu češće, čak vrlo oštrim riječima, opominje ljude da se ne pouzdaju samo u materijalno i prolazno.

Činjenica je da se Isus rodio kao posljednji od siromaha, u štali, u jaslama. Ta činjenica, kao i ona da se u svom javnom djelovanju uglavnom družio sa siromasima, nameće pitanje: da li je Isus došao samo siromasima i za siromahe? Odgovor se nalazi u temeljnoj istini naše vjere, da je Bog Sina svoga poslao na svijet da spasi palog čovjeka. Bog se na ljudski način rodio u obitelji, radi čovjeka ranjenog grijehom. Došao je svakom, i rodio se za svakog čovjeka. Bog se rodio za bogate, za one koji manje imaju, ali i za siromahe. Siromasima je pak došao najprije, jer oni su mu bili na srcu, s njima se najviše družio. Ipak, išao je i bogatima, carinicima i grešnicima, jer za njega i oni su bili siromasi, bez obzira koliko materijalnog imali. Činjenicu da je tu na zemlji radi grešnika, Isus je više puta jasno isticao. Govorio je da nije došao pravednicima nego grešnicima. S Božićem zato ide poruka, da Boga treba tražiti tamo gdje su takvi, gdje su grešni, siromašni, ucviljeni, potlačeni, iskorištavani, nemoćni, stari i bolesni. Isus je sigurno u njihovu društvu. A budući da i mi po raznim kriterijima spadamo u te kategorije, možemo biti sigurni da Bog i k nama dolazi, da se za nas rađa.

Preduvjet za to je otvorenost Božjoj Riječi i spremnost živjeti za Boga. Katekizam Katoličke Crkve br. 2544-2547 govori u tom smislu o „siromaštvu srca“. Pri tom upućuje na Isusov savjet učenicima da se „odreknu svega što posjeduju“ jer „prepuštanje Providnosti Oca nebeskoga osloboda čovjeka od brige za sutra“.

Sv. Franjo, siromašak iz Asiza, imao je takvo srce. Zato je i mogao uočiti da je Isus Krist, Riječ očeva „premda nada sve bogata“ izabrala siromaštvo. Životopisci navode da je svetac dok je sjedio na ručku kod kojeg je jedan brat spomenuo siromaštvo Blažene Djevice Marije i neimaštinu Isusa, „ustao od stola i bolno zajecao“.

Franjo je shvatio da je Bog tamo gdje su siromašni i zato je on takav želio biti. Osnovao je prosjački red, jer je htio da i njegova braća Boga traže među siromasima. Prvi je i na vizualni način htio biti uz ubogu božićnu zbilju, s Novorođenim u štali. Taj pjesnički način slavljenja božićne tajne postao je običaj Crkve. Vjerni ljudi okupljaju se oko jaslica i poput Franje, uz žive ili umjetne figure, slave tajnu vjere, istinu da se sam Bog za njih rodio.

Sluga Božji fra Ivan Peran, čiji posmrtni ostaci su nedavno na otočiću Košljunu iz groblja preneseni u samostansku crkvu, kao provincijalni ministar u svojoj čestitci upućenoj braći Provincije 1978. napisao je: „Ne čini li vam se da je Franjo Asiški bio na pravom putu kad je htio Novorođenog doživjeti, vidjeti i opipati u bijedi i jednostavnosti štale i jaslica? Ta gdje se veličina i ljubav može više očitovati ako ne u najdubljem siromaštvu?“

Franjina braća u siromaštvu nastoje nasljedovati svog utemeljitelja. U ovo naše vrijeme, doduše, više ne prose, iako u pravilu još uvijek žive od milodara. I mnogi drugi članovi žive Crkve kao da su zaboravili činjenicu da je Bog tamo gdje su siromašni, tamo gdje su grešni. Papa Franjo, koji je uzeo ime asiškog sveca, ponovno podsjeća Crkvu da je Božić blagdan siromaha i da se Bog rodio radi grešnog čovjeka. U svojoj pobudnici „Radost Evandjelja“ (Evangelii Gaudium) koju je objavio 26. studenog 2013. traži „siromašnu Crkvu za siromašne“, a od političara da im bude „na srcu društvo, narod, život siromašnih“. U tom dokumentu, među najnezaštićenije, i najnevinije, kojima društvo oduzima prava, svrstava on nerođenu djecu.

Braćo i sestre! U ovom trenutku, slaveći jedno rođeno dijete, Dijete Božje, koje je također prije rođenja bilo ugroženo, ali je spašeno izbjeglištvom, solidarizirajmo se, u duhu, s papom i s onima koji štite nerođene. Posvjestimo sebi činjenicu da su nerođena djeca Božja djeca i da se Bog i za njih rodio.

Ako sebe možemo svrstati među siromahe, bez obzira koje vrste, budimo

Dubrovački Božić

---

sigurni da se Isus za nas rodio. Ako je došao k nama, nije došao samo za nas. Tu se poruka Božića isprepleće s porukom koja se nalazi u srži naše vjere, a koju je lijepo istakla i Godina vjere (koju smo nedavno zaključili) da je nemoguće sam za sebe vjerovati. U vjeri se nalazi veza mene i Boga. Ona nužno traži i vezu s bližnjim. Zato, mi koji vjerujemo u Boga, koji je iz ljubavi prema čovjeku na svijet došao, koji slavimo Božić – radost Evandjelja, istinu da se Bog rodio za siromašnog i grešnog čovjeka, dužni smo tu istinu svjedočiti, dužni smo je prenositi na druge. Mi, ozareni Evandjeljem, obogaćeni Bogom, i drugima trebamo Boga darivati. Učinimo to, kako kaže papa Franjo, s poštivanjem, suosjećanjem i sa strpljivošću „prema onima koji se trude kročiti putem sazrijevanja“. Neka Novorođenog ovih dana, preko nas, najprije dožive siromašni, osamljeni i zaboravljeni. Amen.

25.12.2013.

Fra Ambroz Testen, na lesonitu 1934.

BOŽIĆ – ČIN VJERE

Papa Benedikt XVI. svojim apostolskim pismom „Porta fidei“ (Vrata vjere) proglasio je Godinu vjere, koja je u međuvremenu otvorena i koja će trajati do svetkovine Krista Kralja 2013. Kod same svečanosti otvaranja 11. listopada Sveti otac je rekao, da je cilj ove godine "Vjerovati da je Isus Krist put za konačno stjecanje spasenja". Ta izjava u određenom smislu sažimlje čitav sadržaj Godine.

Godinom je obuhvaćeno slavljenje Isusovog rođendana, Božića 2012. Prilika je da u tom kontekstu razmišljamo o svojoj vjeri u Boga koji se za nas rodio. Božić – rođenje Božje, jedna je od tajni vjere, i tu tajnu može prihvatiti i donekle razumijeti samo onaj koji vjeruje. Crkva uči da Isus „svojim djevičanskim začecem započinje novo rađanje posvojene djece u Duhu Svetom po vjeri“ (KKC 505) Može se stoga reći da slavljenjem Isusovog rođendana, postajemo više vjernici. Može se i reći da se slavljenjem Božića rađamo u vjeri. Mi vjerujemo u Božić, vjerujemo da je Sin Božji Isus Krist došao na svijet ljudskim rođenjem, i to slavimo. I svi ljudi koji istinski slave Božić, vjeruju s nama u Boga koji je postao čovjekom iz ljubavi prema čovjeku, da spasi palog čovjeka. I po Mariji, čija smo duhovna djeca, rađamo se u vjeri. Ona je „poslušnošću vjere“ prihvatila anđelov navještaj (Rim 1,5), i u vjeri odgovorila „neka mi bude po tvojoj riječi“ (Lk 1,37). Ona je imala uzvišeni zadatak, važan za sve ljude, donijeti na svijet Mesiju, roditi Spasitelja, biti Majka Božja. Samo po vjeri Marije mogao se dogoditi Božić, mogao se roditi Bog. Po njenoj vjeri mi vjerujemo u Božić.

Marijina vjera ostaje nam uzor. Poput nje trebalo bi vjerovati, poput nje trebalo bi u vjeri obavljati zadatke koje Bog stavlja pred nas kao zajednicu i kao pojedince. Pred nama kao zajednicom ponekad su veliki zadaci koji nam se često čine neostvarivim; teška iskušenja, koja ne razumijemo. Kao pojedincima Bog nam takve zadatke i takva iskušenja rijede šalje, ali zato su pred nama svagdašnji zadaci, obični, ali tako važni za naše bližnje, za članove naših obitelji, naše susjede i ljude koji su potrebni naše pažnje i pomoći.

U činjenici da je Marija rodila Isusa Crkva prepoznaje ispunjenje proroštva proroka Izaije, koji je rekao: „Zato, sam će vam Gospodin dati znak: Evo, začet će djevica i roditi sina i nadjenut će mu ime Emanuel!“ (Iz 7,14). Taj Božji znak zaista je ljudski znak, da ljudskiji i ne može biti. Božja vječna Riječ postala je čovjek sa svim onim što to znači. Spustio se Bog na ljudsku razinu. Božji sin rodio se kao čovjek, razmišljao kao čovjek, ljubio kao čovjek. Božji Sin prošao je sve one stadije koje prolazi svaki čovjek. I napredovao je „u mudrosti, rastu i milosti pred Bogom i ljudima“ (Lk

2,52). Sve to da bi podigao čovjeka, čovjeka koji je grijehom pao ispod razine koju mu je Stvoritelj namijenio.

Papa u dokumentu „Vrata vjere“, kojim je najavio Godinu vjere, iznosi želju, da slaveći tu Godinu “na dostojan i plodonosan način”: s njim, upravljajući pogled prema Kristu i povjeravajući se Majci Božjoj, intezivnije razmišljamo o vjeri; da opet otkrijemo put vjere; da otkrijemo radost vjerovanja; da čitamo Božju Riječ; da otkrivamo bogatstvo dokumenata II. Vatikanskog koncila; da ponovno otkrivamo povijest i proučavamo poklad vjere uz pomoć Katekizma Katoličke Crkve; da se istinski i iznova obraćamo Bogu; da vjeru jačamo u liturgiji; da vjeru javno svjedočimo; da jače svjedočimo ljubav; da navješćujemo evanđelje svim narodima i da u tome otkrivamo novo oduševljenje.

Današnja liturgija, pune crkve u našem gradu, u domovini i diljem svijeta, čini su vjere. Slavljenje Božića ispovijedanje je vjere, svjedočenje je vjere, čin je vjere, jer slavimo Boga koji se za nas rodio, slavimo Boga koji se za nas preko sakramenata ponovo rađa. Slavimo Boga koji nas ispunja svojim Duhom i osposobljuje za ljubav. To slavlje ne smije ostati samo u liturgiji, ne smije ostati samo u crkvama, uz jaslice i u pjevanju božićnih pjesama. To slavlje treba nastaviti, treba ga pretvarati u život. Isusov rođendan treba slaviti svaki dan, živjeti svaki dan. Braćo i sestre, pozvani smo od Crkve, posebno od Svetog oca u ovoj Godini vjere, da svoju vjeru ispovijedamo pred ljudima, da je svjedočimo, da je pretvaramo u čine. Slaveći danas Božić, Boga koji se za nas rodio, sjetimo se i da smo mi po njegovu tjelesnom rođenju rođeni duhom, i da smo krštenjem postali novi ljudi. Neka nam Bog koji se za nas rodio pomogne da budemo zaista ljudi koji se rađaju u Bogu, koji vjeruju u Boga i žive za Boga. Amen.

25.12.2012.

Dubrovački Božić

Jaslice u crkvi 2012.

Jaslice u blagovaonici 2012.

BOŽIĆ – KRUH KOJI SE LOMI

Riječ Božja izgovorena po proroku Izaiji: „Dijete nam se rodilo, sin nam je darovan“ odzvanja posebno zvonko u noćasšnjoj liturgiji. Riječ je o Božjem djetetu, o djetetu koje je Bog, o Božjoj Riječi koja je postala čovjek. Bog sina svoga daruje čovjeku i time briše razliku između Boga i čovjeka, sam postaje čovjek. Bog silazi s neba na zemlju i time postaje ono što jedno od njegovih imena doslovno govori, Emanuel – s nama Bog. Bog koji je stvorio čovjeka nije ostao daleko, nego dolazi čovjeku, sasvim blizu, toliko blizu da sam postaje isto ono što i on - čovjek. Neizmjerni i neobuhvatljivi Bog rađa se kao posljednji od ljudi u štali, postaje malen, siromašan, ranjiv i vezan na pomoć drugih, onako kako to samo dijete ovisno o pomoći drugih može biti.

Božićna liturgija zove nas da se probudimo, da otvorimo oči i primjetimo novorođenoga. Bog koji je jednom postao znakom u djetetu, daje nam još jedan znak, isto tako razumljiv i bliz čovjeku, znak kruha i vina – znak euharistije, koja je i više od znaka, koja je živi Bog. Samo onaj koji je budan može vidjeti znak, vidjeti Boga, samo onaj koji otvori oči duše može u Boga vjerovati. A onaj koji vjeruje ima život, prima ga u euharistiji, jer u njoj je Bog.

Bog koji je k nama došao kao dijete donosi nam hranu svoga tijela, hranu neraspadljivu. Svatko tu hranu noćas može kušati, osjetiti njenu slast, nasiti se, i shvatiti da je Božić kruh koji se za nas lomi.

Braćo i sestre! Zove nas liturgija da se probudimo i da primijetimo ljude oko sebe. Liturgija se i može slaviti samo tamo gdje ima ljudi, gdje je zajednica, gdje se lomi i dijeli kruh, gdje se dvojica ili trojica nađu u ime Isusovo. U svagdašnjem životu i u liturgijskom slavlju čovjek i Bog idu zajedno. Zato čovjek koji je spoznao Boga i koji vjeruje u Boga, koji kaže da Boga ljubi, ne smije, i ne može iz ljubavi koju iskazuje Bogu isključiti čovjeka. Ljubav prema Bogu izražava se i posreduje preko čovjeka, i ljubav koju iskazujemo čovjeku ide k Bogu. To je stvarnost koja se živi u svakidašnjici. To je veza koja spaja zemaljsku i nebesku liturgiju, i koja se u ovoj svetoj noći može opipljivo osjetiti. Bog nam dolazi u znaku djeteta. Tu sliku dobro razumijemo. Svatko tko se rodio u obitelji, a svi smo u njoj rođeni, to dobro shvaća. Bog dolazi kao dijete, kao član obitelji i za obitelj. Dolazi nam preko oca, majke, brata, sestre, naših bližnjih. Isto tako preko nas dolazi Bog u naše obitelji, našim bližnjima, svima koje susrećemo.

Neka novorođeno dijete koje budi ugodne obiteljske slike i božićnu atmosferu djetinjstva donese mir u naša srca, neka u ovo vrijeme nesigurnosti osigura malo nade, i neka nam pomogne da našim bližnjima u ove božićne dane pokažemo više ljubavi. Za neke će biti dovoljna iskrena

Dubrovački Božić

čestitka „sretan Božić“, za neke smješak ili stisak ruke. Drugima trebamo dati više materijalnoga, jer nemaju osnovno za život... Dubrovački biskup Mate Uzinić proglasio je nedavno “godinu caritasa” za dubrovačku biskupiju. Govoreći o načinima na koje možemo pružiti pomoć drugima biskup je rekao da je „ljudima ponekad potrebna samo čaša vode, lijepa riječ, spremnost da ih se sasluša“, te pozvao da potrebnima „darujemo malo sebe“, da im „darujemo malo svojega vremena“.

Braćo i sestre! I ovo Božje dijete, koje se rodilo u izbjeglištvu, nije imalo puno, možda samo obične pelenice koje je njegova majka Marija na put ponijela. To Dijete ipak je imalo puno toga za dati. Dalo je sve što je imalo. Dalo je život za čovjeka, jer radi toga je i došlo na svijet, da čovjeka spasi od grijeha. I nama, kojima je možda teško, koji nailazimo na nerazumijevanje, koji nemamo posla, koje tište bolesti, ... neka to bude utjeha, jer naš Bog je radi nas postao čovjek – dijete, naš Bog je s nama ugrožen, siromašan, osamljen...

Molimo da novorođeni Bog donese mir između Boga i nas, mir među ljude. Neka se to i noćas ovdje osjeti, neka Bog koji u liku djeteta dolazi k nama omekša naša srca, razgali naše duše, i nahrani naša tijela hranom svoga tijela, neka za nas zaista bude kruh koji se lomi.

Molimo noćas novorođenog Boga da uđe u naša srca, da bude naš Bog, da nam pomogne biti bliz bližnjima. Molimo sa slugom Božjim fra Ivom Peranom i molitvom koju on stavlja u usta Isusovoj Majci:

„Svemoćni Bože, Djetesce moje,
cijelo Ti nebo pjeva: Svet!
Otac te posla, Jedinog sina,
Donijeti radost, spasiti svijet.
Uboga Tvoja, sretna sam Majka:
Sve si mi Blago samo Ti!
Božji Duh neka sva srca dirne
Tad će na zemlji vladati Mir!“
Amen.
25.12.2011.

Dubrovački Božić

Jaslice u blagovaonici 2011.

BOŽIĆ JE BOŽJE SVJETLO

Bog je stvorio svijet i čovjeka u svijetu. Čovjeku, kojeg je stvorio na svoju sliku, dao je sposobnost da sebi zemlju podloži. Možemo zamisliti to stanje u kojem je čovjek živio slobodan i nevin. Možemo sebi i predstaviti svjetlo koje je tada u svijetu vladalo. Tama, zlo se pojavilo onda kad je grijeh ušao u svijet. Onog trenutka kad je čovjek okrenuo leđa svom Stvoritelju tama je zavladała svijetom. I slijedila je kazna, ali ne takva da bi uništila čovjeka. Stvoritelj ga je mogao kazniti i na način da ga potpuno izbriše s lica zemlje, ali on to ne čini, nego mu obećaje spasenje – izbavljenje. To obećanje davalo je nadu generacijama koje su očekivale Mesiju i molile Boga da ispuni obećanje koje je dao. Obećanje - prvo Evandjelje, prvu veselu vijest koja je zabilježena na početku Biblije, proveo je Bog u djelo tako da je svog sina jedinorođenca poslao na zemlju. Nije ga poslao da slavi, da vlada, da pokaže svoju nadmoć nad čovjekom, nego da se žrtvuje za čovjeka. Njegova žrtva počela je onog trenutka kad se rađa u Betlehemu, kada njegova majka Marija bježeći traži sklonište u kojem bi na svijet donijela dijete. Budući da ga nije našla sklonila se u štalicu, gdje je rodila i novorođeno dijete stavila u jasle. Ta žrtva događa se i noćas ovdje dok slavimo rođendan Božjeg sina. Ne slavimo ga kao što slavimo naše rođendane, koji svake godine dolaze i prolaze. Riječ je ovdje o nečem sasvim drugom, o simbolici koja ukazuje na stvarnost. Isusov rođendan slavimo simbolično, ali i kao stvarnost koja se dogodila i koja traje. Slavimo rođendan Boga koji je rođenjem zauvijek ostao s onima kojima je došao. On je Bog s nama – „Emanuel“. Dolazi kao najmanji od ljudi, siromašan čovjek, a klanjaju mu se kraljevi i priprosti pastiri. Možda to izgleda kao idila. Ali to nema veze s idolom. To je gorka, i istovremeno slatka stvarnost. Bog se ponizuje. Bog se žrtvuje za čovjeka kojeg neizmjereno voli. Voli čovjeka i kad mu ovaj okreće leđa, voli ga i kad je u grijehu, upravo tada posebno na njega pazi. Da je to tako, dokaz je upravo ova noć u kojoj se Božje dijete rađa. Ono i dolazi na svijet zbog grijeha čovjeka, da ga izbavi, da ga spasi od zla. Ovo je noć u kojoj je tama pobijedena. I to ne samo za jedan trenutak, za jednu noć, nego Božje Svjetlo nadvladalo je tamu zauvijek. Prorok Izaija zato u proročkoj viziji i može reći: „Narod koji je u tmuni hodio svjetlost vidje veliku; onima što mrkli kraj smrti obitavahu svjetlost jarka osvanu“ (Iz 9,1). Ta riječ, i njena poruka, vrijedi za svakog od nas, jer našu tamu je Bog pobijedio, naše grijeha je uništio. To je istina i tajna vjere koju naćas slavimo. Uđimo barem malo u tu tajnu, koja govori o tome kako je Stvoritelj htio biti stvorenje koje je sam stvorio, kako je htio biti čovjek. Zašutimo u nutrini svoje duše i pokušajmo shvatiti da smo Božja djeca, da nas je Bog stvorio sebi slične. To što je postao čovjekom, jedan od nas, daje

Dubrovački Božić

---

nam pravo da sebe više cijenimo, da shvatimo da smo Bogu vrijedni, toliko da je on ljudskim rođenjem htio biti kao mi. Bez obzira na veliku i neizrecivu razliku između Boga i čovjeka, u ovoj Božjoj gesti ljubavi otkrivamo veliku sličnost između nas i njega. Vječni Bog u liku djeteta došao je svom stvorenju – čovjeku. Želi proći sve faze koje prolazi čovjek, od rođenja do smrti. On je ove noći s nama, kao što je uvijek s nama. Večeras nas naš Bog svojim istinskim svjetlom obasjava. Ne dopustimo lažnim svjetlima, kojih je u ovo vrijeme puno oko nas, da nas od te tajne odvoje. Zaboravimo na eventualne poteškoće koje nas prate, na obiteljske nesuglasice i nesloge, na bolesti i oskudice, na neizvjesnosti koje nam prijete. Darujmo jedan kutak svog božićnog srca onome čije djetinje srce radi nas noćas kuca. Podijelimo svoju radost sa svojim bližnjima, jer radi njih, radi svakog čovjeka, Bog je na zemlju došao. Dolazi on svakom čovjeku bez obzira na uvjerenje, boju kože, nacionalnost i druge osobitosti. U rođendan Božjeg sina otkrivamo približavanje neba zemlji, zagrljaj neba i zemlje, spajanje božanskog i ljudskog. Neka nas, braćo i sestre, ta tajna noćas još više približi našem Bogu, neka nas ona i čvršće poveže međusobno. Neka nas svjetlo novorođenog Boga obasja. Amen.
25.12.2010.

Josip Botteri, 2006. Sakristija Male braće, detalj

BOŽIĆ, ZNAK BOŽJEG POVJERENJA

Jedan pjesnik je rekao: "Svako dijete je znak da Bog ima povjerenja u ljude". U ovu nadahnutu tvrdnju sažao je pjesnik mnogo istina. U toj inspiriranoj tvrdnji može se između ostalog nazreti istina da je Bog tvorac čovjeka, i to stvoritelj koji je čovjeka stvorio kao muškarca i ženu, kao spolna bića koja se nadopunjuju. Pjesnikova tvrdnja u prvi plan stavlja činjenicu da je čovjek, konstruiran kao muško i žensko, sustvaratelj, i da na svijetu svojim rađalačkim moćima nastavlja čudesno stvarateljsko Božje djelo. Njemu, ili točnije, ženi i muškarcu, dao je Bog moć i zadatak da rade na neprekidnom djelu stvaranja svijeta. U taj kontekst ne mogu se smjestiti nikakvi novi „pronalasci“, koji dolaze iz prividne demokracije i koji žele poreći specifične uloge spolova. Ne vrijede oni, ni kad ih se stavi u zakonske okvire, pa bili oni i evropski. Tvrdnja da je dijete znak da Bog ima povjerenja u ljude govori da su roditelji djeteta suradnici Božji na djelu stvaranja, da su oni sustvaratelji života. Ta tvrdnja sigurno stoji za svako dijete koje je plod ljubavi. Ako ona stoji za svako dijete, koliko onda ona više stoji za ovo dijete, koje nas je ove noći sabralo i koje ove noći puni crkve po svijetu? Ovo dijete je znak, znak Božjeg povjerenja u ljude, znak posebne ljubavi Božje prema čovjeku. Činjenica da je Bog zaželio postati čovjek govori više od svake druge geste i svakog drugog govora. To je govor koji govori više od svakog drugog znaka. Bog je govorio čovjeku kroz povijest spasenja nebrojenim gestama i na nebrojivo mnogo načina. A kad se navršila punina vremena progovorio im je sasvim ljudski, ljudskom gestom, ljudskim znakom, ljudskim rođenjem. Čuli smo: anđeo preko evanđeliste Luke navješćuje pastirima da im se rodio „Spasitelj – Krist, Gospodin“. Tu radosnu vijest potkrepljuje znakom - „novorođenče povijeno leži u jaslama“. Taj znak izaziva radost, vesele se pastiri, veseli se nebo, raduje se vojska nebesnika, i pjeva: „Slava na visinama Bogu, a na zemlji mir ljudima, miljenicima njegovim“. Braćo i sestre. Pred nama noćas isti je znak kao one svete noći - dijete u jaslama. Preko njega meni i tebi govori Bog kakvo povjerenje i kakvu ljubav gaji prema nama, toliku ljubav da je za nas htio postati čovjek - dijete. Ovo je noć u kojoj slavimo Boga zato što je htio biti jedan od nas, da je postao čovjek, sa svim onim što ta činjenica sa sobom nosi. A ponekad nosi, znamo to svi, neizvjesnost, patnju, muku, ali ipak puno češće donosi zadovoljstvo, toplinu, radost, ljubav. Naš Bog je došao k nama, da bude svuda i uvijek s nama. On je s nama i kad nam je teško, kad nosimo križeve. On je s nama kad se radujemo, kad pjevamo, on je s nama u božićnoj atmosferi obiteljskog doma. Prepoznajmo zato ove noći u znaku djeteta samog Boga, budimo svjesni veličine i važnosti ove Božje geste, prepoznajmo u njoj ono što ona uistinu jest -

Dubrovački Božić

Ljubav Boga prema čovjeku. A što je kod toga iznad svega važno, jest istina da to Bog nije učinio samo one noći u Betlehemu, i da to nije učinio samo jednom. To što je naš Bog učinio u onoj svetoj noći, to naš Bog čini svake noći i svakog dana za nas - stalno se rađa. I ove noći, on se rađa, i ove noći on ljega u jasele, i ove noći raspršuje tamu. Ove noći on za nas postaje smrtni čovjek, da bi mi mogli biti ispunjeni božanskim životom. Zato, dok čestitamo noćas, i ovih dana, jedni drugima Božić, radosni zbog osjećaja obiteljeske blizine i božićne topline, činimo to sa sviješću da je to radost zbog Boga koji se za nas rodio, zbog Boga koji nas ljubi, zbog Boga koji je za nas postao dijete - čovjek. Veselimo se, slavimo ga i hvalimo s nebrotjenim mnoštvom zemnika i nebesnika. Amen.
25.12.2009.

Jaslice u crkvi 2009.

BOŽIĆ, ZNAK BOŽJE LJUBAVI

Na dan Božića, kao što će to biti i u danima poslije njega, zaokuplja nas tajna božićne noći. Tajna se može svesti na evanđeoski izraz: „Riječ tijelom postade i nastani se među nama“, a govori o tome da se Riječ koja je Bog, rodila kao dijete. Dogodilo se to pod okriljem noći, na skromnom mjestu, i o samom događaju nema preciznih izvještaja. Samo izabranima, i posebno pozvanima, bilo je dano doživjeti tu idilu. Oni koji su imali sreću vidjeti novorođenog kralja u jaslama, mogli su uočiti samo veliku brigu Majke Marije za svog sina. Ali, okolnosti koje su pratile događaj, otkrivale su im pravu istinu. Iz konteksta mogli su priprosti pastiri isčitati blizinu koju Bog osjeća prema malenima i poniženima. Osjetili su to sigurno najbolje oni na svojoj koži. U djetetu u jaslama oni su prepoznali znak Božje blizine i Božje ljubavi. Otkrili su pastiri da je u tom znaku sam Bog dobar pastir, koji je, ovim za ljude nepojmljivim činom, pošao u potragu za „izgubljenom ovcom, izgubljenim čovječanstvom koje pati“. (usp. Deus caritas est, br. 12). Mnogo toga mogli su te noći još naslutiti pastiri. Mogli su otkriti da je njihov poziv važan, i da nisu zaboravljeni. Mogli su zaključiti, da je Bog koji je spreman leći u jaslama za čovjeka, spreman za njega učiniti i još mnogo više. I sveti Franjo u djetetu u jaslama, pred oko 800 godina prepoznao je isto, prepoznao je ljubav prema čovjeku. Tu ljubav htio je ovaj pjesnički raspoložen svetac, uobličiti i na simboličan način doživjeti praveći prve jaslice na svijetu 1223. godine u Grecciu. Zahvaljujući njegovoj pjesničkoj inspiraciji prenio se taj običaj – prikazivanje Isusova rođenja u jaslama – do nas danas. U tom znaku i mi možemo i trebamo otkriti Boga i Božju blizinu. Očito je da nam taj znak i danas govori. Očito je da nas događaj utjelovljenja privlači, i da razumijemo njegovu poruku. Jer i mi smo, poput pastira, noćas i danas pohrlili u crkve da vidimo Božje dijete – Boga u jaslama. Ali, znak koji privlači i koji je obično u središtu pozornosti, jaslice, bez obzira kako lijepe i kako umjetničke bile, samo su blijedi odsjev pravog znaka. Naš Bog koji je bio spreman učiniti tu veličanstvenu gestu - utjelovljenja, učinio je još ljepšu gestu, još veće čudo. Bog, koji voli grešnog čovjeka, daruje mu se u drugom znaku, tako bliskom i uvijek dostupnom čovjeku, daruje mu se u kruhu i vinu. To je znak Božje ljubavi, zbog kojeg smo danas ovdje. Preko njega postajemo povezani s Bogom, postajemo njegova slika. Preko euharistijskog znaka postajemo jedno međusobno. Tu se dotiču i sjedinjuju ljubav prema Bogu i ljubav prema bližnjemu. Izražava to lijepo papa Benedikt XVI.: „Postati jedno s Kristom znači istodobno postati jedno sa svima onima kojima se on daruje. Ne mogu imati Krista samo za sebe; mogu mu pripadati samo u jedinstvu sa svima onima koji su postali ili će postati njegovi. Pričest me odvaja od mene sama prema

njemu i jednako tako prema jedinstvu sa svim kršćanima. Postajemo jedno tijelo, potpuno stopljeni u jedno postojanje“. (Deus caritas est, br. 14). Jaslice, koje nas ovih dana okupljaju u obiteljskim i crkvenim zajednicama, taj vidljivi znak ljubavi Božje, postao je euharistijska stvarnost u kojoj se Bog daruje čovjeku potpuno, bez ikakvog ograničenja. Zato, slušajući prispodobe o dobrom pastiru, o izgubljenoj drahmi, o milosrdnom ocu, shvaćamo da to nisu samo prispodobe, da to nisu samo riječi. Shvaćamo da je to govor o stvarnosti, u kojoj se za nas pojavljuje dobri Bog – Bog koji se za nas rađa i umire. Preko njegova znaka, preko njegove ljubavi – euharistijskog kruha - sa svojim Bogom postajemo jedno, i on nas međusobno povezuje. Neka novorođeno dijete u jaslama, za nas i za ljude koje susrećemo, zaista postane ono što uistinu jest – znak Božje ljubavi.
25.12.2008.

Fra Ambroz Testen, na lesonitu 1934.

BOG SE RODIO IZ LJUBAVI

Noćas je svjetlo pobijedilo tamu! Noćas je dobro pobijedilo zlo! Noćas je ljubav pobijedila mržnju! Noćas je nebo sišlo na zemlju! Noćas se dobri Bog darovao čovjeku! Ove noći, koja se tihom zove, po čitavom svijetu izlaze ljudi na ulice, hrle prema crkvama, veseli i ozarenih lica pjevaju. I ulice našeg grada pune su užurbanosti i blagog žamora od izražavanja radosti, čestitki, zagrljaja, poljubaca i rukovanja. Ljudi su u posebnom raspoloženju. Slave rođendan Božji, slave istinu da je Bog postao ljudsko dijete, da se Bog rodio, da je Bog postao čovjek. Spontano se postavljaju pitanja: zašto je to Bog učinio? Zašto se Bog htio roditi? Zašto je Bog htio postati čovjek? Da bi došli do pravih odgovora potrebno je u mislima vratiti se na početak stvaranja svijeta, prisjetiti se da je Bog stvorio čovjeka. Zanimljiva je i sama biblijska slika o tome. U knjizi postanka postoje dva izvještaja o stvaranju čovjeka. Jedan govori o tome kako je Bog stvorio čovjeka na svoju sliku – muško i žensko (post 1,27). Drugi govori kako je Jahve napravio čovjeka iz praha zemaljskoga (post 2,7), i od njegova rebra napravio mu ženu (Post 2,22), a zatim im je udahnuo dušu. Ove slike o stvaranju čovjeka u biti i nisu važne, osim kao slike koje nose poruke da je Bog zaista stvorio čovjeka kao muško i žensko i da ga je stvorio s dušom i tijelom, kao duhovno i tjelesno biće. Važna je i znakovita tvrdnja prvog izvještaja da je Bog stvorio čovjeka na svoju sliku, što znači da je čovjek sličan Bogu, da svojim duhom upućuje na Boga, da je jednom riječju bogolik. Nakon što je čovjek grijehom izgubio prvotnu nevinost, nakon što je pomućena njegova sličnost s Bogom, Bog ne napušta čovjeka, i dalje ga voli. Čini čudesne stvari kako bi ga oslobodio od zla, kako bi ga spasio. Bog mu upućuje razne poruke, objavljuje mu se. Čini to na različite načine i preko mnogih izabranih ljudi. Toliko puta poslao je Bog čovjeku znak, toliko puta uputio mu je svoju riječ, preko proroka. Ali najjasniji, najvažniji i najrječitiji govor kojeg Bog koristi jest činjenica da se poistovjećuje s čovjekom – izjednačuje s čovjekom, jest istina da Bog postaje čovjek, da se rađa. To je jedno od najvećih čuda koje Bog čini radi čovjeka. Snižava se da bi se približio čovjeku, biva jedan od ljudi da bi mu mogao prići sasvim blizu. Odgovor na pitanje: zašto je Bog postao čovjek, glasi, dakle: zato što je volio čovjeka, zato što mu je to na konkretan način htio pokazati. Već tu na početku svog ljudskog života Bog želi biti najmanji od ljudi, siromašan, prognan, osamljen. Odmah čim se rađa on liježe u jaslje. Tu već želi pokazati što je sve spreman učiniti za čovjeka (ne boji se noći, siromaštva, neimaštine, osamljenosti, ni nebrige društva...) - Braćo i sestre! Dijete u jaslama, koje rasvjetljuje tamu, novorođenče kojeg su umjesto u kolijevku morali staviti u jaslje, okuplja u ovoj noći mnoštva. Ono

Dubrovački Božić

---

postaje znak da Bog voli čovjeka i da je spreman žrtvovati se za njega. Kad god se rađa dijete ukućani su uzbuđeni od neizvjesnosti ali i od sreće što se dijete rađa. Kad se rodi okupljaju se, goste i vesele. - I nas ovdje okupilo je dijete, dijete koje se rodilo u noći. Ali to nije dijete jedne obitelji, i nije obično dijete. Noćas se rodilo Božje dijete, noćas se rodio sam Bog. Ovo je noć u kojoj je nebo sišlo na zemlju, u kojoj se božansko s ljudskim izmiješalo, u kojoj je Božja riječ ljudskim tijelom postala. Ovo je noć u kojoj pjevamo i slavimo Boga i istinu da nas je Bog toliko volio, da je htio biti kao mi, da je htio biti kao ti i ja. Slavimo istinu da se Bog sjedinio s čovjekom - s tobom i sa mnom, sa svim ljudima. Braćo i sestre! Nije to naš Bog učinio samo jednom, nije to učinio samo one noći u Betlehemu, nego to on još uvijek čini – svakog dana, svake noći. I noćas, on se rađa, dolazi. I noćas liježe u jaslje za nas. I noćas raspršuje tamu. I ove noći on se rađa u našim srcima.

29.12.2007.

Jaslice u crkvi 2007.

BOŽIĆ JE BOŽJI GOVOR

Svake godine u božićno vrijeme u centar pozornosti dolaze jaslice s djetetom Isusom. Podsjećaju one živu Crkvu na događaj spasenja, na veliko milosno Božje djelo, na istinu da se nebo približilo zemlji i da se Bog rodio za čovjeka. S jaslicama se to stalno ponavlja otkada je, pod pjesničkim nadahnućem, pobožni sv. Franjo Asiški u Grecciu 1223. prvi put napravio žive jaslice. Otada nas jaslice okupljaju, proizvode u nama nezaboravne osjećaje, bude maštu i uspomene iz djetinjstva. Tko se ne sjeća slavlja blagdana Božića iz svoje mladosti? Uz taj blagdan gotovo svaki vjernik vezuje mnoštvo lijepih asocijacija. Običaji, kao što su npr.: sijanje pšenice u kući na tanjuru, kićenje pragova vrata i prozora bršljanom, ukrašavanje jelke, posipanje slame po podu dnevne sobe (svojevrsno pretvaranje kuće u štalicu), paljenje badnjaka, božićni ručak, gašenje svijeća kriškom kruha umočenom u vino uz zazivanje Trojedinog Boga (gotovo s liturgijskom ozbiljnošću) i mnogi drugi, događaji su koji žive u svijesti čovjeka i onda kada on više nije dijete. Neki od spomenutih običaja već današnjoj generaciji ne govore ništa, ali je zato puno novih od kojih moderna djeca žive. Istina, mnogi od njih prikazuju Božić s dozom idiličnosti a drugi su i u komercionalnoj funkciji te su popraćeni lažnim sjajem i reklamama, s čim se mi vjernici nikako ne možemo složiti. Dragi su nam oni običaji koji ne diraju u izvornost blagdana Božića i koji naglašavaju njegovu poruku, običaji koji pojačavaju njegov govor. A u Božiću - rođenju Gospodinovu - riječ je o govoru. Bog je, naime, čovjeku dao sposobnost da govori kako bi on s čovjekom mogao komunicirati, kako bi se čovjeku mogao navjestiti i reći mu pravu istinu o sebi. Činio je to na razne načine. Tu treba imati na umu da je Bog na početku stvorio čovjeka na svoju sliku - bogolika, ali čovjek je grijehom izgubio sličnost s Bogom, izgubio prvotnu ljepotu i zbog toga je Bog obećao da će učiniti nešto da čovjeku povрати ljepotu, da ga opravda, da ga oslobodi zla, obećao mu je Spasitelja. Tu nadu u spas podržavao je Bog opet govorom, na poseban način preko proroka. I na koncu progovario je Bog onako kako to samo on može - rodio se, utjelovio se, postao je ljudsko biće. Čovjek nije u stanju ni približno opisati, izreći tu tajnu vjere. On nema pojmova kojima bi mogao iskazati veličinu te geste. Njegove riječi su preograničene da bi iskazale vrijednost ovog Božjeg govora. Istina da je Božja vječna riječ postala čovjek, da se utjelovila, spada u veću razinu komunikacije, to je posebna vrsta govora. Svojim rođenjem Isus naime nastavlja Božji govor. On sada Božje riječi direktno govori čovjeku. Veličanstvena je to istina, tako velika i neshvatljiva. Na taj način Bog je učinio ono što nikome drugome ne bi ni moglo pasti na pamet - rodio se. Time je posve prišao čovjeku, još više, sam je postao čovjek - postao je

onaj koga je sam stvorio. Izmiješao je ljudsko i božansko, do te mjere da između Boga i čovjeka i nema više jasne razlike. Dijete u jaslama povijeno u pelene znak je dakle Božje prisutnosti u svijetu i neizmjerne Božje ljubavi prema čovjeku. Istovremeno je to mnogo više od znaka. To je način na koji Bog čovjeku govori koliko ga voli i kakvo povjerenje ima u njega, da je za njega postao isto to, čovjek. U tom znaku treba prepoznati samog Boga. U toj gesti treba prepoznati ono što ona u stvari i jest, ljubav Boga prema čovjeku. A posebnu ljubav ima rođeni Bog za malog, siromašnog i na bilo koji način ugroženog čovjeka. Odaju nam to tako čitljive "sitnice": nije htio biti među bogatima; došao je bez sile i moći; izabrao je siromaštvo i bio prognanik; još u majčinoj utrobi je trpio; prvog dana života na zemlji dočekala ga je štalica i jaslje; i tokom života patio je rođeni Bog; podnio je tešku muku i okrutnu smrt na križu. Osim toga Bog koji se rodio za čovjeka "trpi" s čovjekom i danas. On je tamo gdje je ponižen, prognan, bolestan, osamljen ili ostavljen čovjek. Bog se tamo i danas rađa. I zato, svaki čovjek koji slavi Božić treba biti blizu takvom čovjeku. Pomoći takvom čovjeku znači pomoći rođenom Bogu, znači pomoći Isusu. A danas je neizmjereno mnogo prilika za to. Oko nas je toliko ljudi koji trpe, koje je rat osakatio, koje je rat učinio beskućnicima i sirotama. Ne može ispravno slaviti Božić onaj koji ne shvati da je Božić govor Božji i da je Bog u rođenom Isusu htio pokazati da neograničeno ljubi čovjeka. I neće to uspjati onaj koji nije spreman življenjem posvjedočiti da se to zaista dogodilo, koji nije spreman zauzimanjem za bližnjega pokazati da je Bog i u njemu došao potrebnom, siromašnom, onome koji trpi - svakom čovjeku. Božić - istinu da se Bog rodio, taj divni Božji govor nastavljaju kršćani govoriti dalje. I to tako što ljudima pomažu da Isus kod njih ne ostane na razini simbolike, samo u jaslama, nego da se rađa u njihovim srcima. Oni svjedoče riječima i još više djelom, da je Bog čovjeku tako blizu, da čovjek svog Boga može uzeti u naručje, pričati s njim, slaviti ga i hvaliti iz duše i srca. I to ne samo u ove dane nego u svakom trenutku, jer Bog se rodio zato da govori čovjeku, da ostane s čovjekom, da mu pomogne, da ga sačuva za vječni život. Onaj koji to vjeruje nastavlja govor Božića životom a u božićno vrijeme između ostalog i božićnom pjesmom, stiskom ruke, poljupcem, dobrim željama (čestitkama), poklonima...

21.12.2006.

Slika samostana Male braće

Slika, ulje na platnu (dim. 49 x 39 cm) s motivom „Elizabeta s Ivanom u posjetu Mariji i Isusu“. Slika s malim razlikama odgovara većoj slici koju je naslikao Raffaello Sanzio (1483. – 1520.) (dim. 85,2 x 67,2 cm), ulje na drvu, a nalazi se u „Museo Nazionale di Capodimonte“ u Napulju. Tu sliku zovu „Gospom divne ljubavi“ (La Madonna del divino amore).

Kod slike Male braće radi se o slici s istim likovima i u istim pozama, samo što su likovi na njoj zrcalno okrenuti. Slika međutim odgovara grafici koju je u Rimu 1571. po Raffaellovoj slici izradio Pietro Paolo Palombo. Osim što se podudaraju dimenzije spomenute grafike sa slikom Male braće, odgovara i položaj figura, tako da je riječ o

Dubrovački Božić

„pozitivu“. Samo sitni detalji razlikuju dubrovačku sliku od ove grafike, a to je činjenica da su likovi Isusa i Ivana Krstitelja na grafici goli, a na slici Male braće „lagano prekriveni“.

Slika Male braće, po ocjeni stručnjaka, nastala je u 16. stoljeću, pa se vjerojatno može pripisati Raffaellovoj školi. Restaurirana je u Splitu 1976. kada su njeno platno stavili na lesonit, što je uzrokovalo mjestimičnu crvotočinu kroz platno. Zato je slika, po savjetu stručnjaka Konzervatorskog zavoda iz Dubrovnika, u prosincu 2013. u Institutu Ruđer Bošković u Zagrebu tretirana gama zračenjem protiv crvotočine.

Dubrovački franjevački samostan uz druge vrijedne slike, može se dakle pohvaliti i „Raffaellovom slikom“. Ali to i nije čudo, ako je još 29. rujna 1934. *Hrvatska straža* pisala o sličnoj činjenici. Pod naslovom „Umjetničko blago provincije sv. Jeronima“ u tim novinama je pisalo: „Jedna mala Madona, slikana na drvu, i koja se čuva u arhivu Male braće u Dubrovniku, a u svom crtežu, koloritu i espresiji nosi odraz Rafaelove škole...“ Ne zna se, međutim, na koju je sliku pisac toga članka mislio, i da li je ona još uvijek u samostanu.

Grafika, izradio Pietro Paolo Palombo u Rimu 1571., po Raffaellovoj slici